

PROGRAM BADAŃ BIEGŁOŚCI
ORGANIZOWANY PRZEZ SEKCJĘ PETROL-GAZ Klubu POLLAB
zgodnie założeniami Procedury KPLB nr 1 wyd. 6 z dnia 06.12.2013r.
oraz w oparciu o wytyczne zawarte
w normie PN-EN ISO/IEC 17043:2011 i ISO 13528:2005

Badania biegłości Sekcja PETROL – GAZ nr 10 /2014 – Ropa naftowa

1. OKREŚLENIE RODZAJU BADAŃ BIEGŁOŚCI.

Badania biegłości poprzez porównanie międzylaboratoryjne w ramach Sekcji PETROL – GAZ nr 10./2014 – Ropa naftowa, jest organizowane zgodnie z założeniami Procedury KPLB nr 1 wyd. 6 z dnia 06.12.2013r oraz w oparciu o wytyczne zawarte w normie PN-EN ISO/IEC 17043:2011 [1], ISO 13528:2005 [2].

Program obejmuje losowo wybraną próbkę materiału badawczego, którym jest ropa naftowa.

Próbki zostaną równolegle rozesłane do uczestników Badań Biegłości. Po zakończeniu badań uczestnicy, w trybie odwrotnym prześlą wyniki do koordynatora programu badań biegłości Sekcji PETROL - GAZ nr 10./2014 – Ropa naftowa, którym jest ORLEN Laboratorium Sp. z o.o.

2. PLAN PROGRAMU.

nazwa i adres organizatora programu „Badań Biegłości”

Klub Polskich Laboratoriów Badawczych POLLAB
SEKCJA PETROL-GAZ
Kłobucka 23A
02 – 699 Warszawa

nazwa i adres koordynatora i osób zaangażowanych w funkcjonowanie programu

ORLEN Laboratorium Sp. o.o.
09-411 Płock
ul. Chemików 7
Regionalne Laboratorium LR-3
Ul. Trzecieckiego 14
38-460 JEDLICZE

Osoby odpowiedzialne za funkcjonowanie programu

Piotr Janocha – koordynator

Kontakt w sprawach związanych z programem badań biegłości Sekcji PETROL – GAZ nr 10/2014 Ropa naftowa

Zgłoszenia, przekazywanie wyników, pytania i inne proszę kierować na:

piotr.janocha@orlen.pl tel. 24 256 63 69

Charakter i cel programu

Badanie biegłości – program Ropa naftowa nr 10/2014 jest skierowany głównie do laboratoriów zrzeszonych w Sekcji PETROL-GAZ Klubu POLLAB, które w zakresie analitycznym posiadają wdrożone metody badawcze oceny właściwości ropy naftowej. Celem programu jest zewnętrzna kontrola jakości wykonywanych badań

2.2. Kryteria jakie powinny spełniać laboratoria uczestniczące

W Badaniu Biegłości – Ropa naftowa nr 10./2014 - mogą uczestniczyć laboratoria będące członkami Sekcji PETROL-GAZ zarówno laboratoria akredytowane jak i pozostałe. Dopuszcza się również udział laboratoriów nie zrzeszonych w Klubie POLLAB.

2.3. Uzasadnienie wyboru obiektów i rodzajów badań obiektów

Obiektem badań jest ropa naftowa.

2.4. Opis sposobu uzyskania, przygotowania, sprawdzenia i transportowania obiektów badań

Materiał badawczy zostanie zakupiony bezpośrednio za pośrednictwem firmy zajmującej się przetwarzaniem ropy naftowej pochodzenia krajowego. .

Materiał badawczy zostanie poddany homogenizacji w zbiorniku.

Następnie zostanie rozlany do kanistrów metalowych jednorazowego użytku, odpowiednich do magazynowania i transportu paliw płynnych, o objętości ok. 2 l.

Z przygotowanej partii obiektu badania zostanie wybranych losowo odpowiednia ilość próbek do sprawdzenia jednorodności i stabilności przygotowanego materiału.

Próbki przeznaczone dla uczestników zostaną rozesłane do uczestników pocztą kurierską.

2.5 Opis informacji przekazywanych uczestnikom „Badań Biegłości”

Uczestnikom zostaną przekazane następujące dokumenty:

- Program badań
- Formularz zgłoszeniowy
- Formularz wyników (arkusz MS Excel)
- Sprawozdanie z badań z nadanym kodem uczestnika.

2.6. Etapy programu:

- Przekazanie PLANU i INFORMACJI o badaniach biegiwości Przewodniczącej Sekcji PETROL-GAZ Klubu POLLAB (wg Załącznika nr 1 i nr 2 do Procedury KPLB nr 1), w celu przekazania do Sekretariatu Klubu POLLAB.
- Rozesłanie do potencjalnych uczestników programu badań, formularza zgłoszeniowego oraz formularza wyników.
- Zebranie ewentualnych uwag do programu badań.
- W przypadku wprowadzeniu zmian do programu, przekazanie ostatecznej wersji programu potencjalnym uczestnikom.
- Zebranie od uczestników formularzy zgłoszeniowych.
- Przygotowanie materiału badawczego.
- Sprawdzenie jednorodności próbek.
- Rozesłanie próbek.
- Otrzymanie od uczestników badań formularzy z wynikami.
- Sprawdzenie stabilności próbek.
- Opracowanie sprawozdania z Badań Biegiwości wraz z oceną rezultatów działania.
- Weryfikacja sprawozdania przez weryfikatora wyznaczonego z Sekcji PETROL-GAZ Klubu POLLAB.
- Rozesłanie do uczestników sprawozdań z wynikami Badań Biegiwości.

2.7. Harmonogram realizacji kolejnych etapów programu

SESJA POLLAB PETROL - GAZ nr 10 /2014 – Ropa naftowa

Data zebrania uwag do programu badań biegiwości	do 10.05.2014
Data zebrania formularzy zgłoszeniowych	do 30.05.2014
Data dystrybucji próbek	do 10.06.2014
Data przesłania wyników badań do koordynatora	do 30.06.2014
Data zakończenia programu i rozesłanie sprawozdania	21.07.2014

2.8. Informacje o metodach badań objętych programem

Poniższa tabela precyzuje metody badań objęte programem.

Tabela 1

L.p.	Właściwość	Jednostka	Metody
1	Skład frakcyjny	°C	PN-EN ISO 3405 ASTM D 86
2	Zawartość wody	% (m/m)	PN-EN ISO 9029 ASTM D 4006
3	Zawartość wody	% (m/m)	ASTM D 4377
4	Gęstość piknometrem	kg/m ³	PN-EN ISO 3838
5	Oznaczanie gęstości w temperaturze 15°C	kg/m ³	PN-EN ISO 3675
6	Oznaczanie gęstości w temperaturze 15°C	kg/m ³	PN-EN ISO 12185
7	Oznaczanie temperatury płynięcia	°C	PN-ISO 3016 ASTM D 97
8	Zawartość siarki	% (m/m)	PN-EN ISO 8754
9	Lepkość kinematyczna w temperaturze 20°C	mm ² /s	PN-EN ISO 3104
10	Zawartość zanieczyszczeń	% (m/m)	PN-EN ISO 3735
11	Zawartość chlorków m. potencjometryczna	mg/l	PN-C-04027

Wybór oznaczanych parametrów z w/w listy pozostawia się uczestnikom biorącym udział w programie. Informację należy umieścić w formularzu zgłoszeniowym.

Dopuszcza się określenie właściwości według innych równoważnych metod - należy to zaznaczyć w formularzu wyników i podać metodę według której badanie zostało wykonane.

Wyniki należy podawać zgodnie z wymaganiami metod badawczych.

2.9. Opis metod statystycznych stosowanych do oceny rezultatów działania laboratoriów uczestniczących w programie

W zakres obliczeń statystycznych wchodzi obliczenie:

- wartości przypisanej i jej niepewności
- odchylenia standardowego
- wartości wskaźników z

Wyznaczenie wartości przypisanej, niepewności wartości przypisanej, odchylenia standardowego oraz ocenę rezultatów działania uzyskanych przez uczestników zostanie przeprowadzona zgodnie z wymaganiami zawartymi w normach PN-EN ISO/IEC 17043:2011 oraz ISO 13528:2005.

Wartość przypisana oraz odchylenie standardowe każdorazowo dla wszystkich parametrów zostaną wyznaczone z wyników uczestników z uwzględnieniem techniki minimalizującej wpływ wyników skrajnych z zastosowaniem odpornej metody statystycznej Algorytmu A wg normy ISO 13528:2005 (Załącznik C).

Zostanie wyliczona niepewność wartości przypisanej u_x (dla badań, gdzie liczba uczestników będzie większa niż 8) wg normy ISO 13528:2005, pkt. 5.6.2, w celu ewentualnego uwzględnienia tego parametru w ocenie rezultatów działania uczestników. W tym celu

zostanie sprawdzone spełnienie granicznego warunku dla wartości u_x wg normy ISO 13528:2005, pkt. 4.2.

Do oceny wyników badań zostanie zastosowane odchylenie standardowe odtwarzalności S_R charakteryzujące precyzję metod znormalizowanych lub odchylenie standardowe z wyników nadesłanych przez uczestników s^* .

W przypadku mniejszej liczby uczestników nie będzie zastosowana technika statystyczna minimalizująca wpływ wyników skrajnych i wyniki zostaną sprawdzone testem Dixona, w celu eliminacji wyników odstających, które nie będą brane do dalszych obliczeń.

- ✓ Wyniki zostaną poddane obróbce statystycznej jeżeli będzie co najmniej 8 wyników w zakresie badawczym danej metodyki. W przypadku mniejszej ilości - ocena wyników będzie miał charakter poglądowy
- ✓ W przypadku gdy wyników będzie mniej niż 5 zostaną podane tylko dane z wynikami otrzymane od uczestników.

Każdorazowo wybrana statystyka osiągnięć będzie dostosowywana do utrzymania wiarygodności programu badań (np. w zależności od populacji uczestników).

2.10. Ocena rezultatów działania

Wyniki badań uzyskane przez uczestników będą analizowane pod względem uzyskanych wyników zadowolających, wątpliwych i niezadowolających. Do oceny rezultatów działania uczestników zostanie zastosowana opcjonalnie statystyka osiągnięć wg normy PN-EN ISO/IEC 17043:2011 (załącznik B pkt. B.3.1) np. wskaźnik z-score lub wskaźnik z'-score.

Otrzymane wyniki badań przez uczestników poddane zostaną ocenie stosując kryteria wg wskaźnika z:

Kryteria oceny są następujące:

$|z| \leq 2$ – wynik zadowalający

$2 < |z| < 3$ – wynik wątpliwy

$|z| \geq 3$ – wynik niezadowolający

2.11. Informacje o wnioskach i wynikach z „Badań Biegłości”

Wyniki zostaną opracowane w formie sprawozdania, które będzie zawierało:

- nazwę i adres organizacji prowadzącej lub koordynującej program.
- nazwiska osób biorących udział w programie i przeprowadzeniu programu.
- datę wydania sprawozdania
- numer sprawozdania i jednoznaczną identyfikację programu
- liczbę stron i wyraźną identyfikację końca sprawozdania
- opis obiektu badania (przygotowanie, potwierdzenie jednorodności i stabilności).
- nr kodowe uczestniczących laboratoriów i zbiorcze zestawienie wyników badań, wraz z oceną wyników
- dane statystyczne oraz podsumowanie, łącznie z wartościami przypisanymi, niepewnością wartości przypisanych i zakresem akceptowalnych wyników oraz prezentacją graficzną odpowiednich wskaźników osiągnięć.
- komentarz koordynatora

3. INFORMACJE DODATKOWE

- 3.1 za realizację programu oraz dokumentację odpowiedzialny jest koordynator,
- 3.2 uczestnicy postępują z obiektem badań tak samo jak przy wykonywaniu badań rutynowych,
- 3.3 uczestnicy podają niepewność pomiaru (wraz z współczynnikiem rozszerzenia) każdego parametru w przypadku, gdy jest ona wyznaczona dla danej metody,
- 3.4 analiza i odesłanie wyników powinno nastąpić tak szybko jak to jest możliwe,
- 3.5 wyniki należy umieścić w dostarczonym arkuszu MS Excel i odesłać na e-mail koordynatora – piotr.janocha@orlen.pl
- 3.6 przyjmowane wyniki przed przekazaniem ich do obróbki statystycznej, będą podlegały sprawdzeniu pod względem prawidłowości zapisów,
- 3.7 wszystkie dokumenty związane z Badaniami Biegłości – Ropa naftowa nr .../2014 Sekcji PETROL-GAZ Klubu POLLAB będą przechowywane przez koordynatora badań przez okres trzech miesięcy licząc od daty zakończenia badań,
- 3.8 uczestnicy mają możliwość odwołania się do koordynatora w okresie trzech miesięcy licząc od daty zakończenia badań, jeżeli uznają, że ocena ich osiągnięć w badaniu biegłości była błędna,
- 3.9 wszystkie dane związane z uczestnikami i wynikami Badań Biegłości są traktowane jako poufne.
- 3.10 Badania dojdą do skutku w przypadku zgłoszenia przynajmniej po 6 uczestników na 50% zaproponowanych metod badań.
- 3.11 Badania odbywają się na koszt uczestników badań.
- 3.12 Uczestnicy badań prześlą informację o sprzęcie użytym do wykonania pomiarów.
- 3.13 Uczestnicy programu mają prawo wnoszenia do koordynatora uwag co do treści programu. Po ich uwzględnieniu koordynator poinformuje wszystkich uczestników o wprowadzonych zmianach.

4. Poufność wyników

Koordynator gwarantuje uczestnikom poufność wszelkich informacji związanych z uczestnictwem w programie.

Nazwy uczestników zostaną zakodowane. Każdy uczestnik otrzyma tylko swój kod laboratorium, który umożliwi identyfikację swoich rezultatów.

Organizator nie udziela informacji osobom trzecim dotyczących wyników badań uzyskanych przez laboratoria biorące udział w programie.

W sprawozdaniu umieszczone będą nazwy instytucji Uczestników (bez kodów przyporządkowanych poszczególnym uczestnikom), którzy w formie pisemnej wyrazili na to zgodę (poprzez zaznaczenie odpowiedniej opcji na formularzu zgłoszeniowym).

- ✓ Opracowane sprawozdanie z programu wraz z materiałami od uczestników, koordynator przestrzegając zasad poufności przekazuje do Sekretariatu Klubu POLLAB.

5. Zmowa i fałszowanie wyników

Uczestnicy programu zobowiązani są do unikania zmyślenia i fałszowania wyników badań, tzn. do wykonywania badań i przekazywania wyników badań, bez

porozumiewania się z innymi uczestnikami, których uczestnictwo w programie jest znane z innych źródeł.

W przypadku faktu podejrzenia zmywu lub fałszowania wyników Koordynator wykluczy z oceny działania podejrzanych Uczestników bez zwrotu kosztów uczestnictwa.

Opracowanie:

Piotr Janocha

LITERATURA

- PN-EN ISO/IEC 17043:2011 - Ocena zgodności - Ogólne wymagania dotyczące badania biegłości
- ISO 13528:2005 – Statistical methods for use in proficiency testing by interlaboratory comparisons

MIEJSCOWOŚĆ DATA:.....

FORMULARZ ZGŁOSZENIOWY UDZIAŁU W BADANIACH BIEGŁOŚCI

Adresat:

Nazwa Instytucji:

Adres:

Dane osoby odpowiedzialnej za kontakt z koordynatorem:

imię i nazwisko:

telefon:

e-mail:

Sekcja PETROL – GAZ Klubu POLLAB zaprasza do wzięcia udziału w Badaniach Biegłości: nr **10/2014 – Ropa naftowa**

Badania zorganizowane zostaną w oparciu o dostarczony program Badań Biegłości.

W przypadku wyrażenia zgody na udział w Badaniach Biegłości niniejszy formularz zgłoszeniowy z potwierdzeniem akceptacji poniższych warunków należy odesłać, na adres koordynatora: piotr.janocha@orlen.pl

WARUNKI UCZESTNICTWA W BADANIACH BIEGŁOŚCI Sekcja PETROL - GAZ nr 10 /2014 – Ropa naftowa	
1. AKCEPTUJEMY W CAŁOŚCI TREŚĆ PROGRAMU BADAŃ BIEGŁOŚCI.	
2. WYRAŻAMY ZGODĘ NA POKRYCIE KOSZTÓW ZWIĄZANYCH Z UCZESTNICZENIEM W BADANIACH BIEGŁOŚCI (tj. zakup próbki do badań, przesłanie próbek , opracowanie sprawozdania)	
3. KOSZTY UCZESTNICTWA - 200 ZŁ NETTO	
4. WYRAŻAM ZGODĘ / NIE WYRAŻAM ZGODY* NA UMIESZCZENIE NAZWY INSTYTUCJI/LABORATORIUM NA LIŚCIE UCZESTNIKÓW W BADANIACH BIEGŁOŚCI	
5. NASZE LABORATORIUM WYKONA NA WŁASNY KOSZT BADANIA WYSZCZEGÓLNIONE W PUNKTACH	
6. ZOBOWIĄZUJEMY SIĘ DO WYKONANIA BADAŃ I PRZESŁANIA WYNIKÓW W WYZNACZONYM W PROGRAMIE TERMINIE	
7. ZOBOWIĄZUJEMY SIĘ DO WYKONYWANIA BADAŃ I PRZEKAZANIA WYNIKÓW <u>BEZ POROZUMIEWANIA SIĘ Z INNYMI UCZESTNIKAMI I FAŁSZOWANIA WYNIKÓW</u>	
8. OŚWIADCZAMY, ŻE ZOSTAŁA ZACHOWANA W METODZIE SPÓJNOŚĆ POMIAROWA /NIE ZOSTAŁA ZACHOWANA SPÓJNOŚĆ POMIAROWA *	
9. PRZESŁANIE WYPEŁNIONEGO FORMULARZA ZGŁOSZENIOWEGO UZNAJE SIĘ ZA PRZYJĘCIA WARUNKÓW REALIZACJI BADAŃ BIEGŁOŚCI OKREŚLONYCH W PROGRAMIE BADAŃ BIEGŁOŚCI ORAZ W NINIEJSZYM FORMULARZU ZGŁOSZENIOWYM.	
<i>PIECZĄTKA LABORATORIUM</i>	<i>PODPIS OSOBY UPOWŹNIONEJ</i>

*niepotrzebne skreślić